DEBATT.

Prioritera nykterhetskontroller i trafiken under sommaren

TRAFIK OCH SÄKERHET. VK rapporterade härom-dagen (14/7) om en nattlig trafikolycka i Umeåområdet där tre personer skadades när en bil körde in i ett träd, och polisen uppger att föraren är misstänkt för grovt rattfylleri. Detta är tyvärr ett av de många fall där en alkoholpåverkad förare är orsaken, och i många fall omkommer eller skadas inblandade. En undersökning från Rättsmedicinalverket och Folkhälsomyndigheten publicerad 2024 visade att ibland avlidna förare förekom alkohol eller narkotikapåverkan hos cirka 40 procent.

Juli och augusti 2024 var de månader då flest personer omkom i trafiken enligt statistik från Transportstyrelsen. Det typiska är just att fler omkommer i trafiken under sommaren. Sommaren är också den årstid då man kan förväntas att ha störst risk att möta alkoholpåverkade förare.

Alkoholkonsumtionen i Sverige är enligt en intervjustudie från CAN som högst i juli. Det är då det genomsnittliga antalet dagar då alkohol konsumeras är som flest. Efter juli följer övriga sommarmånader, det vill säga juni och augusti, medan januari och februari visar på minst antal dagar med alkoholkonsumtion. Även intensivkonsumtionen är vanligast under sommarmånaderna, det vill säga att under ett och samma tillfälle dricka exempelvis minst 1 flaska vin eller 5 burkar starköl (CAN rapport 173). Systembolagets statistik visar att under midsommarveckan är alkoholförsäljningen cirka 70% högre än under en genomsnittlig vecka.

När vi i Västerbottens läns nykterhetsförbund (VLN) granskade samtliga rattfylleridomar vid Umeå tingsrätt avkunnade under två år visade det sig att oväntat få domar avsåg rattfylleribrott som hade begåtts under sommaren, då de utifrån alkoholkonsumtionsdata kan förväntas vara flest. Oktober, november, september, april, augusti, februari, maj och juni var månader som alla hade fler dömda rattfylleribrott enligt domstolsmaterialet. Bara månaderna januari, mars och december hade färre dömda rattfylleribrott än juli!

Vi har därför från VLN tagit fram uppgifter om antal alkoholutandningsprov genomförda i lokalpolisområde Umeå per månad under de senaste fem åren, 2020-2024. November och oktober är de månader som står för högst andel av proverna med cirka 13 respektive 12 %. Bara 3,5 % av proverna togs under juli och 4,5 % under augusti, vilka placerar dessa sommarmånader i botten vad gäller förekomsten av nykterhetskontroller i trafiken.

Under 2024 testades mer än 7 gånger fler förare under oktober än under juli, vilket rimmar illa med hur alkoholkonsumtionen ser ut. Den period när man kan befara att antalet onyktra förare är störst på vägarna och olyckorna är flest, ses polisens nykterhetskontroller minst ofta längs vägarna. Kontrollerna leder inte bara till att onyktra förare stoppas, dessutom indikerar de för alla passerande sannolikheten att bli stoppad av polisen och få blåsa, vilket ska ha en förebyggande effekt.

Risken att åka fast ifall man sätter sig bakom ratten när man druckit måste vara tillräckligt stor. Om polisen inte kan prioritera trafiknykterheten under sommaren borde man antingen få lämna över andra uppgifter till arrangörer och vaktbolag, t ex runt idrotts- och nöjesarrangemang, eller så borde lagstiftningen justeras så att nykterhetskontroll av förare kan läggas på andra utförare.

Nykterhetskontroll. FOTO: FREDRIK SANDBERG/TT

Bertil Forsberg
Kurt Bergner
Västerbottens läns nykterhetsförbund

INSÄNDARE.

Problemet är inte maten, utan hur vi använder den

SAMHÄLLE. Debatten om mat inom LSS tenderar att fastna i förenklingar. Det talas om övervikt, stillasittande och snabbmat - men det känns som att många aktivt väljer att missa kärnfrågan: varför ser det ut som det gör?

Det finns tid - men kommunen väljer att inte satsa på välutbildad personal. Istället pressas personalen, samtidigt som lönerna är låga och arbetet undervärderat. Vill vi ha matlagning med kvalitet, gemenskap och delaktighet måste vi börja där. Höj lönerna. Ge utrymme för reflektion och kompetensutveckling. Gör yrket attraktivt.

Ingen blir isolerad av att få laga sin egen mat. Isolering handlar inte om vad som står på tallriken, utan om hur vi bemöter och inkluderar människor i sin vardag. Den som bor på ett LSS-boende har rätt att själv välja vad den vill äta - och var. Det är en fråga om självbestämmande, inte om kostcirkeln.

Mat är viktigt, men vi måste också våga se hur föreställningar om ”hälsosam mat” kan bli en form av kontroll. När vi ständigt moraliserar kring mat riskerar vi att skapa skam och ytterligare exkludering, inte hälsa. Stigmat kring mat behöver förändras - men hur vi gör det kräver mer eftertanke än pekpinnar.

Och till dig som är anhörig eller står bredvid: har du verkligen insyn i vardagen på boendet - eller ser du bara det du vill se? Vet du hur ofta mat används som maktmedel, belöning eller till och med bestraffning? Det händer. Ofta. Våga titta närmare innan du förenklar verkligheten.

Personal på LSS-boende

Matlagning. FOTO: FREDRIK SANDBERG/TT

REPLIK.

Att styra eller inte styra, det är frågan i Vännäs

POLITIK. Den stora skillnaden mellan majoritetens och oppositionens förhållande till Vännäs framtid är att vi majoriteten måste ta ansvar. Vi måste ta ansvar både för att se till att den dagliga driften fungerar men även för att Vännäs ska fortsätta att fungera och förbättras framöver.

Att bygga en ny idrottshall är inte längre en fråga för framtiden, det händer nu,

Vegaskolan i Vännäs. FOTO: HELENA FORSGREN

Ett förslag till Kristdemokraterna och övriga oppositionen är att fokusera på framtiden. Det finns kommande projekt där vi kan samarbeta och hitta de bästa lösningarna för Vännäs. Detta kräver dock ett ökat engagemang från er sida. Genom att aktivt delta kan vi tillsammans bidra till en positiv utveckling för Vännäs.

INSÄNDARE.

Ge höga böter och dra in körkortet för ljudmarodörer

SAMHÄLLE. Hög volym – låga böter 1000 kr, vem bryr sig? Hög volym – höga böter 5000 kr, då kanske man tänker till. Nästa gång ökar det till 6000 kr, men man förstår ändå inte budskapet. Fortsätter man minst ett år, så man hinner tänka över sitt bedrägliga beteende gentemot övriga medborgare. Man kan ju då hoppfullt tänka sig att deras föräldrar/vårdnadshavare börjar reagera på vad det är som händer. Nu-

den ska upphandlas nu i höst. Det har sedan länge varit klart var den ska ligga och ungefär hur den ska se ut. Beslutet föregicks av utredningar och diskussioner i ca tio år.

Att KD (VK 28/7), nu när allt är klart, tänker sig att börja om processen är märkligt.

Johan Ågren (S)
ordförande i barn- och utbildningsnämnden i Vännäs

ändå en tredje gång, bör konsekvensen av detta bli att man inte är lämplig att inneha ett körkort under varande påföljd gapskrattar dom ju åt.

Han m rocken